

דברים (75)

בדרגתם, אלולא פסקה זוהמתכם, הייתם אומרים "די" לזהב, ולא הייתם נכשלים בחטא העגל.

יחי ראובן בשם רבי אלחנן וסרמן זצ"ל

לא תגורו מפני איש כי המִשְׁפָּט לאלוקים הוא (א, יז)

כאשר מטה הדיין את הדין, לא רק עוולה עם בעל הדין הוא עושה, אלא כביכול "מחייב" את השי"ת עצמו. אם, למשל, גזר השי"ת בראש השנה לתת לראובן מאה מנה ולשמעון מאתיים. ושמעון תבע את ראובן מנה, הגם שעל פי דין אין ראובן חייב לו דבר. הרי בדין שמים ניתן לו לראובן כל מה שנגזר וכן גם לשמעון, ואותו מנה שתובע שמעון מראובן, כביכול אינו כלול באותו חשבון, אך אם הדיין יטה את הדין ויחייב את ראובן לתת לשמעון מנה שאין הוא חייב באמת על פי דין, נמצא שהוא סותר משפט שמים. ועתה, כביכול, יצטרך השי"ת להשלים לראובן את המנה שנחסר ממנו שלא כדין וליטול משמעון את המנה שנטל שלא כדין. נמצא שהדיין, לא רק את האדם הוא דן, כי הרי בסופו של דבר, אם נחסר הנגזל שלא כדין, משיב לו השי"ת. אך בדין המעוות, הוא דן כביכול כלפי שמיא, כמאמר יהושפט (דברי הימים ב, יט): **"כי לא לאדם תשפטו כי לה' ועמכם בדבר משפט"**. על כן באה התורה ומזהירה: **"לא תגורו מפני איש"**, כיון שאם תגורו ותביאו להטות משפט לזכותו שלא כדין, נמצאתם מחייבים את האלוקים כביכול, **"פי המִשְׁפָּט לאלוקים הוא"**, אם כן ממי ראוי לגור, מהקב"ה או מבן תמותה.

רב יששכר דוב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורת" בשם אלשיך

מתינות סוד ההצלחה

ותקרבון אלי פִּלְכֶם ותאמרו נשְׁלַחָה אֲנָשִׁים לִפְנֵינוּ וְיִחְפְּרוּ לָנוּ אֶת הָאָרֶץ (א, כב)

פירש רש"י: ותקרבון אלי כולכם, בערבוביא, ילדים דוחפים את הזקנים, וזקנים דוחפים את הראשים.

לימדה מכאן התורה לימוד נפלא והבחנה עצומה במעשי האדם אם הם רצויים או לאו. בני ישראל שבאו לבקש מרגלים לא היה בזה דבר לא טוב, שהרי משה הסכים עם זה. וכן מצינו שיהושע שלח מרגלים כשנכנס לארץ ישראל, ולא היה בזה שום דבר גרוע. אמנם בכל המעשה אפשר שיצר הטוב הוא המוביל ואפשר שיצר הרע מוביל, אם יצר הטוב מוביל יצלח ואם לאו אחריתו מר. איך אפשר להבחין מיהו המוביל? גילתה לנו התורה כאן בפרשה, **"ותקרבון אלי פִּלְכֶם" בערבוביא!** כאשר המעשה נעשה בדחיפות ובבהילות, זהו סימן

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל (א, א)

הפה שאמר **"לא איש דברים אנכי"** אמר **"אלה הדברים"** (מדרש תנחומא ב). לכאורה יש להקשות, מה מעליותא בפה שאמר לא איש דברים אנוכי, שלו נאה ויאה לומר אלה הדברים. אך הנה הר"ן בדרשותיו פירש שהטעם שמשה רבינו היה ערל שפתיים, היינו משום שלא יהא מקום לבריות לומר דמה שבני ישראל נענו מיד ואמרו נעשה ונשמע, היינו בגלל שמשה רבינו משך אותם בדיבורו, שהיה דיבורו שוטף וכובש, אלא אדרבה היה ערל שפתיים, וא"כ שלא מחמתו קיבלו את התורה, אלא בגלל שהבינו שכל אות בתורה היא אמת.

והשתא א"ש, הפה שאמר לא איש דברים אנוכי, ועם כל זה הביא למצב שעל ידו כל בני ישראל אמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע, יוכל להוכיחם עתה על שלא קיימו את דבריהם וחטאו ועברו על מצוות ה' שקיבלו עליהם.

ספר "המאור שבתורה"

תאות הממון משפילה את האדם

וְדִי זָקֵב (א, א)

פרש רש"י: הוכיחן על העגל שעשו בשביל רוב הזהב שהיה להם. מדבריו נראה, שהיה לישראל זהב מיותר, וזהו **"וְדִי זָקֵב"**, היה להם זהב והותיר, עד שהוצרכו לומר **"די"**, מספיק זהב, לא צריך יותר. ומשלא אמרו כך, סופם שהגיעו לחטא העגל. לכאורה הדברים מתמיהים, כלום ראיתם פעם בן אדם שיאמר **"די"** לזהב? אדרבה כולם רוצים עוד ועוד ועוד! מי הוא זה שאומר **"די"** לזהב? אלא מה תאמרו, שמאחר שכבר היה להם לישראל, ממון רב, ציפו מהם שיאמרו **"די"**, **"אל תביאו עוד"**. והלא גם זה ממש היפך טיבעו של האדם, שהרי מי שיש לו מליון אחד רוצה שנים, ואם יש לו כבר שנים הוא רוצה עוד שנים, ואין אדם מת וחצי תאוותו בידו. מהי, אפוא, כונת רש"י: **"בשביל רוב זהב שהיה להם"**. יש לומר: מה גורם לאדם שאינו שבע בעולם? מקורה של התאוה לעוד ועוד, היא מהזוהמה שבאה לעולם מהנחש (שבת קמו.).

אמנם כשעם ישראל עמד לפני הר סיני פסקה זוהמתם, אך בחטא העגל שבו ונזדהמו. אולם קודם חטא העגל ולאחר מתן תורה, כשפסקה זוהמתם, אמר ישראל **"די זהב"**, נפשם הטהורה לא נזקקה ליותר, ולכן אמרו **"די"**, ועל כך הטענה כלפי עם ישראל, לו הייתם נשאים

מובהק שנובע מצד הרע ואחריתו כשלון. אמנם מעשה הנעשה במתינות ובשיקול דעת הוא סימן כי יצר הטוב הוא המוביל ובו טמון הצלחה מרובה.

אוצרות התורה

וַיִּפֶן וַיִּסַּע הַמֶּלֶךְ בָּרָה (ב, א)

דבר מופלא מצינו בכל הפרשת המסעות והחניות, והוא, שלא מוזכרת ולא פעם אחת האות ז. יש לבאר בדרך רמז. האות ז מורה מצד אחד על מספר ז. ומצד שני על כלי זיין. לפיכך יש לומר שהעדר האות ז מרמז על כך שבכל מסעותיהם בני ישראל לא נסעו בשבת כמבואר בתוספות (מנחות צה. ד"ה שמע), וכן מרמז על כך שבכל זמן היותם במדבר לא השתמשו בכלי זיין, כפי שמבואר בתרגום יונתן (לעיל כא, כד), שעם ישראל ערכו את מלחמותיהם בשם ה' והרגו בכך את אויביהם כמו בחרב.

מצוה צדקה ע"י הענקת טעם המן

זֶה אֲרָפְעִים שָׁנָה ה' אֱלֹקֶיךָ עִמָּךְ לֹא תִסְרֹף דָּבָר (ב, ז)

לכאורה יש לשאול על פסוק זה: מאחר שלא חסרו דבר, איך קיימו ישראל במדבר מצות צדקה? יש לומר: הלא אמרו, שישראל טעמו במן כל טעמים שבעולם, ובאורו, אם חשבת לטעום עוגה, היה טעם עוגה, עוגה עם גבינה, היתה עוגה עם גבינה, חשבת לחם עם דג מלוח, היה טעם לחם עם דג מלוח, אז, בבת אחת היה אפשר לטעום בסעודה עשרת מונים. והנה, היו בעם ישראל כאלו שכל השגתם היתה רק בלחם, באו וספרו להם שאפשר, באותו מן לחשוב על המציה (cracker), על לחם עם דג מלוח וכו'. איזה חסד, הכל היה טעם אחר, זה החסד שעשו במדבר.

ומתוך האור בשם רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

מטתו של עוג

פִּי רַק עֹג מִלֶּךָ הִפְשֵׁן ... הִנֵּה עָרְשׁוֹ עָרֵשׁ בְּרִזְלֵה הָאֵל הוּא בְּרִפְתּוֹ בְּנֵי עַמּוֹן תִּשַׁע אַמּוֹת אָרְפָה... (ג, יא)

יש להבין, מדוע חותמת האות ה' את המילה הלה, הרי כונת הכתוב היא למילה הלא, ומדוע לא נכתבה בא', כמו בכל מקום (כגון בראשית מד, ה) ? יש לומר, כי האות ה' נכתבה כאן ללמדך, שעל ערשו של עוג, היתה כתובה אות אחת משמו המפורש של הקב"ה, והיא האות ה'. ולפיכך, מאחר ונכתבה עליה האות ה', אין אדם יכול להזיזה ממקומה, ולכן עדיין היא עומדת במקומה, ברבת בני עמון. ואולי עשו כן, כדי שמיטת הברזל שלו לא תשבר אף היא מפאת כובדו. הדברים נפלאים! אם לא חז"ל שאמרו לנו זאת ברוח קודשם, מי מסוגל לדעת ולומר לנו דבר כזה?

ומתוך האור בשם אוצר "המפרשים"

הלכה: מה עדיף תפילה בציבור או קריאת התורה

שאלה: חולה שיכול לבא לבית הכנסת לחצי שעה בלבד, האם יבוא לתפילה או לקריאת התורה? **תשובה:** בענין זה דין בשו"ת מנחת יצחק (ח"ז סימן ו), ומסיק דמאחרי וה"אמרי יושר" מכריע דתפילה היא תדיר לעומת קריאת התורה, לכן יש להעדיף שיבא לתפילה, ובפרט דתפילת שחרית קודמת בזמן. ובחולה יש לחוש שמא לא יוכל לבא אח"כ לביהכנ"ס, אמנם אם מחמת חולי לא יוכל לכוון בתפילתו בביהכנ"ס, כמו שמכוון בביתו, יתפלל ביחידות. יש להוסיף על דבריו שלפעמים יש עדיפות אחרת, כמו בפרשת זכור, יבא לביהכנ"ס לקריאת התורה, כיון שחיוב הקריאה הוא מן התורה.

"חשוקי חמד" ברכות מאת הרב זילברשטיין שליט"א

פתגם: הלב הוא המכשיר היחיד שפועל גם כשהוא שבור. ספר "שמחלה"

חקירה: זכין לאדם

שלושה צדדים: מדין יד, או אנון סהדי ששלחו, או גזירת הכתוב שהוא שלוחו (קצות החושן קה-א)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: שמחת סיום

בבית מדרשו של רבי איזיל חריף עלה פעם דרשן על הבימה והחל להשמיע דברים תפלים וחסרי טעם, כשהוא מאריך עד לבלתי נשוא. לאחר הדרשה פנה אליו רבי איזיל ואמר: יפה חלקך מחלקו של גוסס. מה כוונתך? שאל המגיד במבוכה. חייך רבי איזיל ואמר: גוסס כשהוא מסיים, הבריות בוכים. מגיד כשהוא מסיים, הבריות שמחים.

ספר "חד וחלק" ח'ב

שבת שלום!

מזל טוב ליום הולדת של בני חביב בן מלכה מ"י

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'לברט יפה בת מרים. לזיווג טוב לשלמה בן אסתר. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן שמחה.

